

איך מתחילים עסקה

58 מומחים פורשים לפני איש העסקים הזר את האפשרויות החוקיות לפיתוח קשרים כלכליים עם ישראל. ההתעניינות הבינלאומית הרחבה במיוחד במדריך המשפט העסקי, שערך עו"ד אלון קפלן, מרמות אולי על תכונה לקראת גל נוסף של השקעות

תחילתו של תהליך אוסלו, וההסכם כמים שבאר בעקבותיו, הגדילו את מידת העניין של קהילת העסקים הבינלאומית בישראל. אולם הרברים הרבים שמהם מורכב המשפט הישראלי - חוקים עותמניים, משפט אנגלי, חקיקה ישראלית ופסקי דין תקדימיים - מציבים סכך שאין להתירו כמעט לפני איש העסקים הזר, המערבי ניין לפתח קשרים כלכליים עם ישראל.

ביום חתימת הסכם העקרונות בין ישראל לרשות הפלסטינית, ב-13 בספטמבר 1993, החל עו"ד אלון קפלן באיסוף החומר לכתיבתו של המדריך "Israeli Business Law", שיצא לאור באחרונה בהוצאת Kluwer ההולנדית. המשימה נשלמה לאחר יומיים משלוש שנים.

בספר השתתפו 58 מומחים, שכתבו בהתנדבות. ביניהם משפטנים בכירים כמו פרופ' אמנון רובינשטיין שסקר את המשפט החוקתי בישראל ואת סוגיית האזרחות, היועץ המשפטי לממשלה, אליקים רובינשטיין, שכתב על ההשלכות של חוזה השלום בין ישראל לירדן, עו"ד דן שיינמן שכתב על עבירות צווארון לבן, פרופ' גבריאלה שלו בתחום דיני החריגים ואחרים. לאלה חברו מומחים בתחומי הבנקאות כמו ד"ר מאיר חת, לשעבר המפקח על הבנקים, ומומחי כלכלה, מימון וביטוח.

12 רואי חשבון מארצות שונות, החברים כולם ברשת משרדי רואי החשבון הבינלאומית KPMG, כתבו כל אחד פרק העוסק באמנת כפל המס שבין ישראל לארצו של הכותב. אמנה כזאת מבטיחה, שאדם לא יידרש לשלם מס בארצו בעבור כספים שהרוויח בחו"ל ושלם עליהם מס שם. הפרקים נכתבו מנקודת מבט

של תושב המדינה הזרה, המעוניין להשקיע בישראל.

פרק אחר מוקדש, למשל, לאמנת כפל המס בין ישראל ליפן, שבעבר החרימה את ישראל במישור הכלכלי, בהתאם למדיניות החרם הערבי. אלון קפלן, עורך הספר, צבר במשך שנים ניסיון בהקמת חברות נאמנות בחו"ל, שאפשרו לחברות ישראליות ולחברות זרות לעקוף את החרם הערבי. לדבריו, חלק גדול מיבוא הרכיבים האלקטרוניים מיפן לישראל עד לשנים האחרונות נעשה באמצעות "חברות קש", שהוקמו על ידי ישראלים לים באירופה. חברות אלה רכשו את המוצרים ממדינות שהחרימו את ישראל, שילמו תמורתם מכספי חשבון נוח בנק שווייצרי ואחר כך העבירו אותם לירדן, עו"ד דן שיינמן שכתב על ההחלטות של חוזה השלום בין ישראל לירדן, עו"ד דן שיינמן שכתב על עבירות צווארון לבן, פרופ' גבריאלה שלו בתחום דיני החריגים ואחרים. לאלה חברו מומחים בתחומי הבנקאות כמו ד"ר מאיר חת, לשעבר המפקח על הבנקים, ומומחי כלכלה, מימון וביטוח.

היכולת של תושבי חוץ לנהל בישראל חשבונות מטבע חוץ ללא מס, אמנות כפל המס עם רוב מדינות אירופה ועם ארה"ב והערך מס על ע"כ זכויות - הופכים את ישראל למקלט מס אטרקטיבי למדי לתושבי חוץ. אלון קפלן מציין כי לכך נוסף הפטור ממס, הקיים כיום במכירת דירת מגורים. לדבריו, פטור זה הביא לפריחה הגדולה בשוק דירות היוקרה בישראל.

תצלום: ישראל סאן

אלון קפלן. המו"ל דרש פרק על דיני איכות הסביבה

ראל, שנרכשו ברובן על ידי תושבי חוץ, למטרות השקעה. יתרונות כמו אלה, אגב, הם גם שצדו ככל הנראה את עינם של אנשי "המאפיה הירדנית", המבקשים להפוך את ישראל ל"ממבסה" להלבנת כספים שהושגו ברשות. מדובר בשיטה סבוכה למדי, באמצעים לא חוקיים. שני פרקים במדריך מוקדשים לרשות הפלסטינית. באחד מהם סוקר קר עו"ד רג'א שחארה, שמשדרו בריטניה, את שיטת המשפט הנוהגת ברשות. מדובר בשיטה סבוכה למדי,

הן בשל חילופי השלטונות והמחזור קקים - בריטי, ירדני וישראלי בגדה; בריטי, מצרי וישראלי בעזה - והן בשל המחסור היחסי בתיעוד של פסקי דין. הסקירה מפרטת אמנם את ההיבטים העסקיים של הסכם הביניים בין ישראל לרשות, אך מתעלמת במקצת מהמציאות בשטח - למשל, בכל הנוגע לאכיפת צווים של בתי משפט ישראליים בשטחי הרשות ולהיפך. רג'א שחארה התנה את השתתפותו בספר בכך שהרשות הפלסטינית תזכר לפחות על כתיבתו האחורית.

לאון הירס, ראש המחלקה הבינלאומית של משרד רואי החשבון קוסטילב ארייפורד, סוקר את היבטי המיסוי ביחסים בין ישראל לרשות הפלסטינית, ובמיוחד את תחומי המס והמע"מ המוסדרים בהסכם הביניים ובהסכם פאריס. הוא מדגיש את האטרקטיביות של אזור הסחר החופשי ממכסים ומסים, האמור להתקיים בין ישראל לרשות, ליצואנים.

קפלן מספר כי הוצאת קלואר, המדריכית את המדריך, עמדה על כך שייכלל בו פרק על דיני איכות הסביבה בישראל - נושא חשוב בעיני האירופים. המו"ל גם דרש פרק על עבירות צווארון לבן.

באירופה ובארה"ב חוקקו בשנים האחרונות תקנות בתחום הסודיות הבנקאית, המחייבות את הבנקים להודיע כי את בעלי החשבונות באופן שימנע, ככל האפשר, שימוש בבנקים

במדינות המוכרות כ"מקלטי מס" לצורך "כיבוס" הון שחור. תקנות כאן לה הנוהגו אפילו במקומות כמו ליכטנשטיין ואיי גרטי - מקלטי מס ידועים. הפרק על סודיות בנקאית בישראל, שכתב עו"ד נחום ביטרמן, היועץ המשפטי של בנק לאומי, מציין על כך שבישראל תקנות אלה נמצאות בראשיתן בלבד - אולם הביקורת קיבלו עליהם, באופן וולונטרי, את הנוהג לדרוש מלקוחותיהם להודות.

עו"ד קפלן אומר כי הנושאים העיקריים המעניינים את אנשי העסקים, הבוחרים אפשרויות עסקיות בישראל, הם החקיקה הנוגעת ליבוא ויצוא של מוצרים לארץ וממנה, כיצד "מתחייב" לים עסקי בישראל ומתן הקלות המס הייחודיות לארץ.

1,500 עותקים, שהם המהדורה הראשונה של הספר, כבר נמכרו. גם אנשי עסקים מסין ומרפובליקות חבר המדינות, למשל, גילו התעניינות. משרד המשפטים של הרשות הפלסטינית רכש כמה עותקים.

עו"ד קפלן מציין כי באנגליה, שקשרי הגומלין העסקיים שלה עם ישראל צברו תאוצה בשנה האחרונה, נרכשו עותקים רבים של המדריך. כך גם בארה"ב. החברה האמריקאית Lexis, המנהלת באינטרנט מאגר מידע משפטי, רכשה את הזכויות להפיצת הספר באמצעות הרשת - צעד חריג בשביל החברה, המפיצה בדרך כלל רק מידע משפטי אמריקאי. כעת מתורגם הספר לגרמנית.

בקרוב גם עומד להתפרסם קובץ מקיף של תרגומי החקיקה הישראלית לאנגלית. אם לשפוט על פי מידת ההתעניינות בחו"ל, אפשר לקוות שהביקוש למידע מעיד על גל צפוי של התעניינות עסקית בישראל.